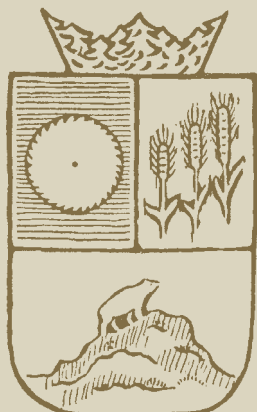

Kalender 2013

OPPEGÅRD
HISTORIELAG

Lokalhistoriske veinavn

Augestadveien

Kristian Dillevigs vei

Rolf Presthus vei

Hans Heltorps vei

Marens vei

Sigrid Undsets vei

Harald Johnsens vei

Olaus Hansens vei

Skjervenveien

Horgenveien

Ole Haug-banen

Skjoldbakken

Ingierkollveien

Oskar Braatens vei

Søster Elises vei

Ingierstrandveien

Pastor Løkens vei

Theodor Hansen vei

Jan Baalsruds plass

Peder Sletners vei

Tømteveien

Kallands plass

Roald Amundsens vei

Wilhelm Frøshaugs vei

Veinavn som har lokalhistorie å fortelle,
veier oppkalt etter personer med lokal tilknytning

Veier oppkalt etter personer med lokal tilknytning

Årets kalender heter "Veinavn som har lokalhistorie å fortelle, veier oppkalt etter personer med lokal tilknytning". I Oppegård finnes mange veier med personnavn, for eksempel på 1960-tallet ble de nye veiene på Bråtenfeltet på Sofiemyr oppkalt etter velkjente, norske forfattere. Tilsvarende fikk veiene på Ingieråsen navn etter norske komponister. Felles for disse er at nesten ingen av navnene har tilknytning til Oppegård. Et slikt eksempel er Edvard Griegs vei.

Vi i Kalendergruppen har funnet frem til 24 veier og plasser som har lokalhistorie å fortelle, men sannsynligvis finnes flere. Vi ønsker tilbakemeldinger om slike for senere omtale.

Innsamling av stoff og bilder til kalenderen har også skjedd ved intervju av bygdas aller eldste generasjon. Et uhyre interessant arbeid når man ønsker å lære mer om tidligere tiders Oppegård. Alle har stilt opp, meget velvillige. På den måten er materiale sikret for ettertiden, for senere generasjoner. Vi har gleden over å forvalte historien, gleden over å bringe den videre

Kalenderkomiteen har bestått av Tom Ullsgård, Finn E. Edvardsen, Severin Breivik og undertegnede.

Vi håper at du ved årets slutt kjenner ditt kjære Oppegård litt bedre enn da vi skrev 1. januar 2012. Og vi ønsker dere et riktig godt kalenderår!

Med vennlig hilsen

Bjørn Egil Jensen

Redaktør av kalenderen for 2013

E-post: bjegilj@gmail.com

Takk for støtten!

Adigo Energiteknikk A/S

High-tech på Oppegårdsenteret

Tlf. 66 81 35 50

www.adigo.no

Alt-Mann

Kantorvn. 13, 1410 Kolbotn

Tlf. 480 09 000

E-post: post@alt-mann.no

Tonne & Partnere

Tlf. 66 82 20 10

Postboks 118, 1411 Kolbotn

E-post: hmt@attentuseiendom.no

DSV Road A/S

Kongevn. 47, 1412 Sofiemyr

Tlf. 66 81 66 00

www.dsv.com/no

EXPON, Skivn. 84, 1410 Kolbotn

Tlf. 66 80 81 91 • 901 17 617

E-post: espen@expon.no

Fargerike Kolbotn Interiørservice

Landerudsenteret, Sofiemyr

Tlf. 66 80 80 20

E-post: kolbotninterior@epost.no

Gjersjøen Antirust

Rosenholmvn. 47, 1414 Trollåsen

Tlf. 66 80 01 29

www.gjersoenantirust.no

Jernia Kolbotn Sentrum/Torg

Sentrum: 66 81 09 10 Torget: 66 80 39 50

E-post: kolbotn@jernia.no

www.facebook.com/jerniakolbotn

KIWI Trollåsen

Trollåsvn. 25 • 09-21(20),

Tlf. 66 80 80 40

kiwi.trollasen@ngbutikkk.net

Kolbotn Gull og Sølv

Skivn. 57, Kolbotn,

Tlf. 66 80 75 20

E-post: tt@kolbotngull.no

Kolbotn Rør A/S

Tlf. 66 82 14 60

Kolbotnvn. 37 B, 1410 Kolbotn

E-post: firmapost@kolbotnrør.no

En hilsen fra lokallagets leder

Det begynner å bli en selvfølge at kalenderen foreligger for salg fra siste halvdel av november. Det betyr at noen har gjort jobben sin. Mange elementer skal på plass, idé – initiativ – plan – personer med arbeidsvilje. Når det gjelder økonomien, er kalenderen ikke bare selvbærende, det er inntektene fra den som gir Historielaget god økonomi. De økonomiske resultatene fra hvert års kalender kommer fra dere – som kjøpere, og så sponsorene da, en spesiell takk til dem.

Vårt inntrykk er at tidligere utgaver av kalenderen har skapt en forventning hos mange kjøpere. Den hører etter hvert liksom med til førjula, enten du ser den i butikken, eller noen kommer og byr den fram.

Det er alltid spennende å se hvilken gruppe vi får satt sammen for å lage årets kalender. Denne gangen gikk alt greit. Noen fikk ide til et tema som fenget – og vips – temaet ”lokale veinavn” ble fulgt opp. Vi trenger folk som står på, og det gjør Bjørn Egil Jensen, årets kalenderredaktør. Helt alene om jobben har han nok ikke vært, men det er ikke mye om å gjøre, og han er garantist for at styret har kunnet si – ”kalenderen er i boks”. Erfaringsmessig vet jo en del av oss hvor mye arbeid som må legges i prosjektet hvert år.

Egil Wenger, leder Oppegård Historielag

Kolbotn Ur

Edvard Griegs vei 1, 1410 Kolbotn
Tlf. 66 80 03 33
E-post: kolbotnur@gmail.com

Postboks 258, 1411 Kolbotn
Sentrumsbygget, Kolbotnvn. 7
Tlf. 66 80 24 80
www.kvernaas.no

Larmerud Rørservice A/S

Postboks 665, 1411 Kolbotn
Sofiemyrvn. 6
Tlf. 66 89 29 00
www.larmerud.no

Lunch og Catering, Kolbotn

Kongevn. 49, 1412 Sofiemyr
Tlf. 66 99 20 20
www.lunch-catering.no

Muribø Installasjon A/S

Postboks 103, 1413 Tårnåsen,
Tlf. 66 80 07 52
E-post: post@muriboinstallasjon.no

Nordea Bank, Kolbotn

Tlf: 06 001 Kolbotnveien 25
E-post: kolbotn@nordea.no
www.nordea.no

Oppegård kommune

Rådhuset, Postboks 510, 1411 Kolbotn
postmottak@oppegard.kommune.no
www.oppegard.kommune.no

Svartskog kolonial, kafe og butikk

Roald Amundsens vei 172,
Tlf. 66 80 24 90
E-post: anna@svartskogkolonial.no

Sætreskogvn. 4, 1415 Oppegård
Tlf. 66 99 22 11
www.renholdspartner.no

Avdeling Follo
Sætreskogvn. 4, 1415 Oppegård
Tlf. 66 99 16 99
www.stormelektro.no

Tanum Bokhandel

Tlf. 67 49 04 50
Kolbotn Torg 10-21 (9-18)
www.tanumbokhandel.no

Lokalhistoriske veinavn

Veinavn som har lokalhistorie å fortelle, veier oppkalt etter personer med lokal tilknytning

Oppegård kommune har et finmasket veinett, med mer enn 240 ulike veinavn. Samlet lengde på de kommunale veiene er mer enn 105 km. Den lengste er Valhallaveien med 2.668 m, kortest er Stasjonsveien med 15 m. I tillegg kommer fylkesveiene (Skiveien, Mastemyrveien, Gamle Mossevei, Tverrveien, Sønsterudveien, Taraldrudveien, osv), samt de statlige Europaveiene E6 (som så vidt sneier kommunen) og E18.

Tema for årets kalender er "Veinavn som har lokalhistorie å fortelle". Vi i Kalendergruppen har funnet frem til i alt 24 slike veier og plasser. Det finnes nok enda flere, så Historielaget er takknemlig for ytterligere navn.

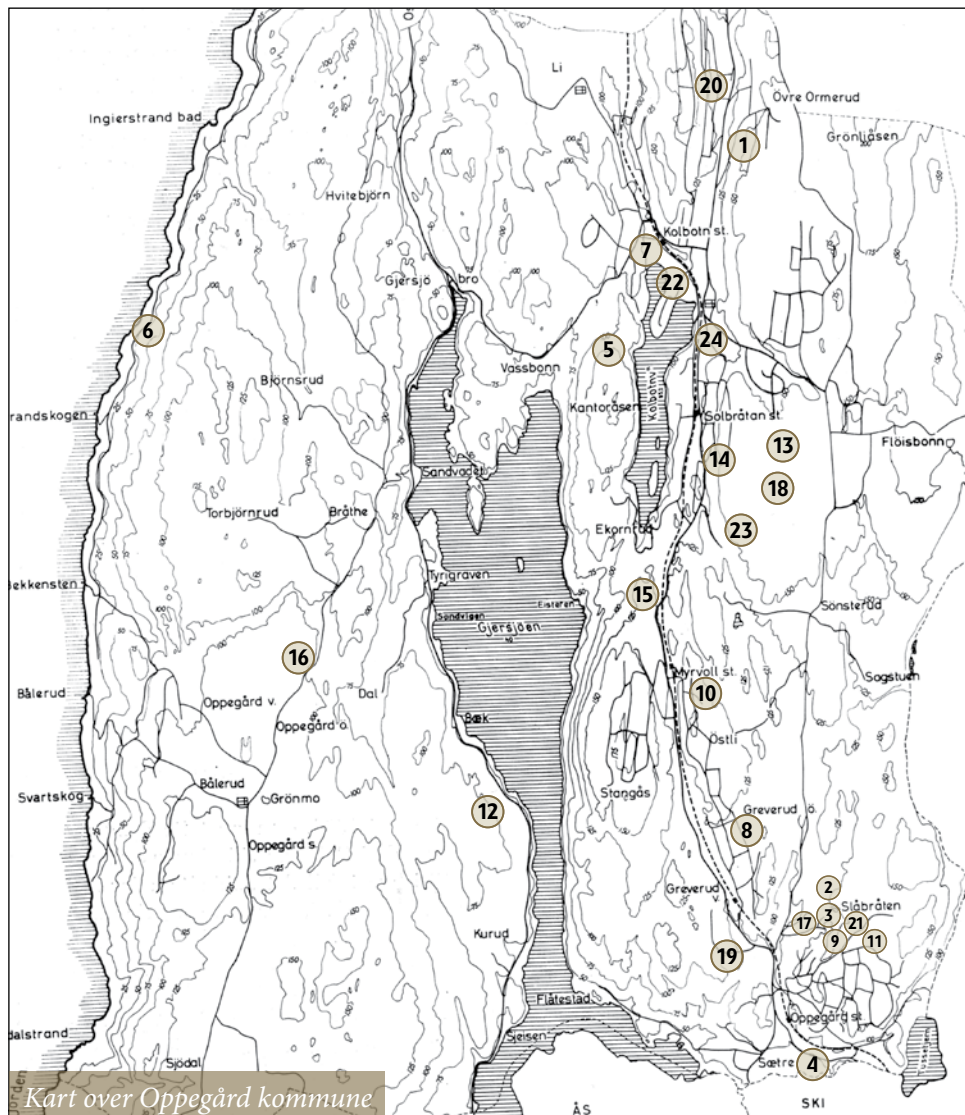
Året har bare 12 måneder, og derfor måtte vi velge ut de 12 veier og plasser som har fått bredere omtale. De øvrige 12 har fått en kortere omtale i innledningen til kalenderen.

Tildeling av offisielle adresser (veinavn og husnummer) er i dag en kommunal forvaltningsoppgave. I Oppegård kommune er det "Utvalg for kultur og oppvekst" som i

henhold til "Lov om stadnamn" bestemmer veinavn. Men slik har det ikke alltid vært. Da utparselleringen av tomter i Oppegård tok til på starten av 1900-tallet, fikk hver tomt sitt navn bestemt av den som kjøpte tomten. Det ble gjerne navn med et positivt tilsnitt (Bredablikk, Kringsjø, Fredbo, osv.), men navnet til eieren ble også benyttet (Villa Hoelstad). Og selvfølgelig ble gamle gårds- og stedsnavn brukt.

Brev måtte da adresseres med fullt personnavn, tomtenavn og poststed. Denne navneskikken kunne bringe posten til fortvilelse, både hos postbud og de som sorterte post. Det fantes nok veinavn også, men uten husnummering var disse til lite nytte. Skikken med bruk av tomtenavn skal ha holdt seg til innpå 50-tallet.

Her kommer navnene på de veier og plasser vi fant. Innledningsvis omtales de 12 det ikke var plass til i kalenderdelen.

Navn i årets kalender og hvor disse er lokalisert:

1. Augestadveien, Tårnåsen
2. Hans Heltorps vei, Øvreskogen
3. Harald Johnsens vei, Øvreskogen
4. Horgenveien, Sætreskogen
5. Ingierkollveien, Kantoråsen
6. Ingierstrandveien, Svartskog
7. Jan Baalsrud plass, Kolbotn
8. Kallands plass, Greverud
9. Kristian Dillevigs vei, Øvreskogen.
10. Marens vei, Myrvoll
11. Olaus Hansens vei, Øvreskogen
12. Ole Haug-banen, Kurud skog
13. Oskar Braatens vei, Sofiemyr
14. Pastor Løkens vei, Solbråtan
15. Peder Sletners vei, Myrvoll
16. Roald Amundsens vei, Svartskog
17. Rolf Presthus, Øvreskogen
18. Sigrid Undsets vei, Sofiemyr.
19. Skjervenveien, Greverud
20. Skjoldbakken, Ormeruddalen
21. Søster Elises vei, Øvreskogen
22. Theodor Hansens vei, Kolbotn
23. Tømteveien, Sofiemyr
24. Wilhelm Frøshaugs vei, Solbråtan.

Augestadveien, Tårnåsen

– en 779 meter lang vei som går fra Skiveien og opp til Valhallaveien.

Augestad var familienavnet på eieren av gården Øvre Ormerud, som er en del av middelaldergården Ormerud, symbolisert i Oppegårds kommunevåpen. Ormerud ble i sin tid delt i to, nedre Ormerud og Øvre Ormerud. Øvre Ormerud ble kjøpt av Anders Augestad i 1934, og på folkemunne ble da gården hetende "Augestad gården". Familien Augestad var eiere frem til 1973 da siste eier, Jacob "Jappe" Augestad flyttet ut. Bolighuset ble revet ikke lenge etter. Kolbotns mangeårige håndballkaptein og landslagsspiller, Hans-Jacob Augestad er oppvokst på gården.

I dag står Tårnåsen senteret delvis på gårdstunet etter Øvre Ormerud, den store boligblokken står der låven i sin tid sto. Frem til oktober 2012 var det eneste synbare etter gården en murt trapp mot vest, og noen steinmurer like ved. Under veiarbeid i oktober 2012 ble trappen fjernet.

Det er mange veier og steder som har fått navn etter Augestadfamilien: Augestadbekken som renner ut i Kolbotnvannet, Augestadgrenda i åsskråningen ned mot

Ormeruddalen, Augestadkollen, bebyggelsen på åskollen vest for Tårnåsen senter, og altså Augestadveien.

*Trappa mot vest er det eneste som er igjen.
(Fotografert september 2012.)*

Harald Johnsens vei, Øvreskogen

– en 124 meter lang blindvei som går fra Rolf Presthus vei. Harald Johnsen var Oppegårds første ordfører etter adskillelsen fra Nesodden 1. juni 1915. Johnsen ble gjenvalgt 2 ganger som representant for Arbeiderpartiet, og satt som ordfører frem til 1922. Av yrke var han jernbanetelegrafist.

Harald Johnsen gikk til en av Norges vanskeligste ordførerjobber, ordfører i en svært uferdig og utilgjengelig kommune. Skattefundamentet var svakt, kravene mange og store. Kommunen var i høy grad uferdig, med mangelfull administrasjon, uten egen lensmann, prest eller distriktslege, uten elektrisk lys, vannverk og kloakkvesen, dårlige og mangelfulle skoler og veier. Stor befolknings-tilvekst med stor innflytting fra Kristiania krevde nybygging av skoler og opprettelse av nye lærerstillinger. Harald Johnsen huskes særlig for sin innsats for å få bygget nye skoler. Byggingen av Greverud skole og Kolbotn skole i 1921-22 er i stor grad hans fortjeneste.

*Ordfører Harald Johnsen (1915 – 1922).
(Bilde Akershusmuseet).*

Ingierkollveien, Kantoråsen og Ingierstrandveien, Svartskog

Ingierkollveien er en 710 meter blindvei som går fra Kolbotnveien. Ingierstrandveien er både kommune- og fylkesvei og går fra Ingierstrand bru til Bekkensten.

Lars Ingier ble født i 1760 på gården Ingier i Ullensaker. Han var utdannet ved Den militære skole i Kristiania, og studerte veibygging på Sjælland. Og med tiden ble han generalveimester for store deler av Østlandet.

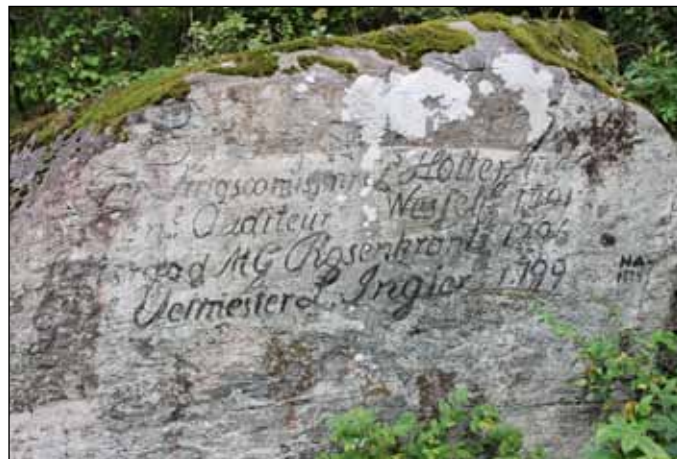
I 1799 kjøpte ekteparet Gjertrud Maren Juel og Lars Ingier Ljansbruket, sagbruket ved Gjersjøelva som vi hører om for første gang i 1529. Fossekraften i Gjersjøelva og skogen dannet grunnlaget for Ljansbruket som nå fikk en blomstringstid. Det var gode tider for trelast og skipsfart. Sønnene, Helle og Marius Ingier overtok driften i 1850, da under selskapsnavnet H. & M. Ingier. Så sent som i 1935 eide bruket nær 80% av arealet i Oppegård, og Ljansbruket var den største arbeidsplassen i området. I 1952 ble

Oberstløytnant generalveimester Lars Ingier (1760 – 1828)

selskapet H. & M. Ingier oppløst, en del eiendommer ble da solgt ut, hovedarvingene delte de resterende eiendommene. Sagbruket ble nedlagt ca. 1950. En av arvingene, Eivind Sundt (1918 – 1987) overtok gårdene Søndre Oppegård, Fløysbonn og Ekornrud. Han var samfunnsengasjert og bidro til Samfunnshuset på Kolbotn, Roverhytta Doggebo, Laugshytta og Ingierkollen Slalombakke.

Ljansbruket og familienavnet Ingier er uløselig knyttet til Oppegårds historie, og svært mange stedsnavn har også fått sitt navn etter Ingierfamilien. Noen eksempler: Ingierstrand (het tidligere Delingsstranda), Ingierstrand bad (bygd av H. & M. Ingier, åpnet i 1933), Ingierodden (stor solrik odde i nordenden av Gjersjøen), Ingierkollen Slalomsenter (anlagt i 1965) og Ingieråsen skole (tatt i bruk i 1959).

Brukseiere i perioden 1765 – 1799, innhugget i fjellet vest for ruinene etter Herregården på Stubljan.

Kallands plass, Greverud

Kallands plass (også kalt Leangen) ligger ved krysset Østliveien – Kryssveien. Det er en viktig lekeplass, skøytebane og samlingssted i området til Nordre Greverud Vel.

Oppegård kommune sprøyter skøytebanen når forholdene tillater det.

Den fikk sitt navn etter Ragnar Kalland (1917 – 1989) som kjempet igjennom at Leangen burde brukes som

lekeplass og ikke legges ut for boligbygging. Ragnar Kalland satt i kommunestyret og formannskapet for Arbeiderpartiet i mange år.

Området var opprinnelig et myrområde, også da benyttet som skøytebane. Tidlig i 1980-årene ble området fylt opp og plassen etablert.

Olaus Hansens vei, Øvreskogen

– 220 meter lang blindvei nordover fra krysset Søster Elises vei og Kristian Dillevigs vei. Olaus Hansen (1854 – 1925) kom til Oppegård i 1878, ansatt som ekspeditør og telegrafist i Smaalensbanen (NSB fra 1883) ved den nye stasjonen. Med årene ble han et aktivt medlem i foreningslivet i bygda og satt også i herredsstyret en tid.

Ankomsten til Oppegård ble dramatisk. Med mor, kone, et lite barn og flyttelasset var han med toget hvor veksler var lagt feil. Toget ble skiftet inn på et kort sidespor og kjørte i fjellveggen. En konduktør omkom og flere ble skadet i ulykken.

Hansen kom fra Bratland gård i Vestre Gausdal, flere av barna hans tok for øvrig gårdsnavnet som familienavn med tiden. Den lille familien hadde fått tjenesteleilighet i annen etasje på stasjonsbygningen, men allerede tre år senere kjøpte han Sætrhøiden med to våningshus, 50 mål innmark og 200 mål skog.

Sammen med stasjonen må denne eiendommen ha blitt et sentralt punkt i bygda. Moren – Randine Eriksdatter Bratland – åpnet butikk i et av uthusene, og det minste våningshuset ble brukt til bakeri, bryggerhus, ”fleskeloft” og lager for butikkvarer. I annen etasje var det skomakerverksted, med tiden også et lite bibliotek. Butikken ble for øvrig åpnet i sønnesønnens navn, fordi kvinner da ikke kunne registreres som forretningsdrivende (men det kunne små gutter!). I 1911 kom også bygdas første telefon-sentral til Sætrhøiden. Mye av skogen ble boligtomter.

I 1903 rykket Olaus Hansen opp som stasjonsmester på Oppegård, på folkemunne ble han da ”Mesteren”. I en

periode var han også postmester. Og han ble aktiv i foreningslivet. Han var med og stiftet Oppegård Idrettslag (1907), Oppegård Vel (1908) og Oppegård Mannskor (1917), alle tre steder ble han med tiden æresmedlem. Han var også med og stiftet Oppegård Sparebank. At han var en høyt verdsatt person kom tydelig til uttrykk da han gikk av med pensjon i 1919. Oppegårds befolkning æret ham med en stor fest ved fratredelsen. Fylkesmann Dietrichson holdt festtalen og overrakte ham ”en mægtig bolle av godt gammelt sølv” fra befolkningen.

Han døde i 1925 og urnen ble satt ned i familiens gravsted ved Oppegård kirke.

Olaus Hansen (1854 - 1925) – ”Mester’n” på Oppegård stasjon.

Ole Haug-banen, leirduebane i Kurud skog ved Gjersjøen

Oppegård JFF disponerer egen leirduebane med overbygd standplass vest for Gjersjøen. Banen har fått sitt navn etter Ole Haug som var en av initiativtagerene og primus motor gjennom hele prosessen for å anlegge bane, ankomstvei og klubbhus. Banen ble åpnet på midten av 80-tallet.

Ole Haug (1935 – 2001) var kretsmester i friidrett og militær Brigademester på 1500 og 3000 meter i 1955. Han var mangeårig formann i OJFF, også utnevnt til æresmedlem. I tillegg var han ivrig jeger – ikke minst harejakt med hund. Gamle jaktkamerater forteller om en utrolig spennig jeger. Hindringer andre måtte krype under eller klatre over hoppet Ole lett og elegant over med ryggsekk og gevær.

*Ole Haug, ivrig jeger, her fotografert i 1989.
Foto: Inger Indset.*

Roald Amundsens vei, Svartskog

– 1.899 meter lang vei fra Bålerud brygge til Gamle Mossevei. Roald Amundsen kjøpte i 1909 villaen på Svartskog ved Bunnefjorden av bryggerieier Ytterborg og ga den raskt navnet Uranienborg. Det var til minne om lille Uranienborg i Kristiania hvor han hadde vokst opp og hatt en god barndom. Og Uranienborg ble hans base i Norge deretter, i alt bodde han nesten 20 år i Oppegård.

Amundsens økonomi var høyst variabel. Det var kostbart å ruste ut flere års ekspedisjoner med mange deltakere til områder med små muligheter for supplering eller inntjening underveis. I noen grad fikk han støtte fra Stortinget, men det var først etter en vellykket ekspedisjon han kunne regne med gode inntekter.

I 1923 gikk han personlig konkurs, noe han tok veldig tungt. Minister Gade og Don Pedro Christophersen kjøpte da Uranienborg slik at han kunne bli boende der. Det gjorde han til han i 1928 forulykket i forsøket på å finne den italienske polarforskeren Nobile i isødet. I 1933 ga eierne Uranienborg til staten med sikte på at det skulle bli museum der, hvilket det også ble.

Amundsens innsats i lokalsamfunnet var alene langt fra tilstrekkelig til å få en vei oppkalt etter seg. Det går nok gjetord om hans turer til fots til Kolbotn fra Svartskog med koffert på skulderen, enten det nå var for å handle,

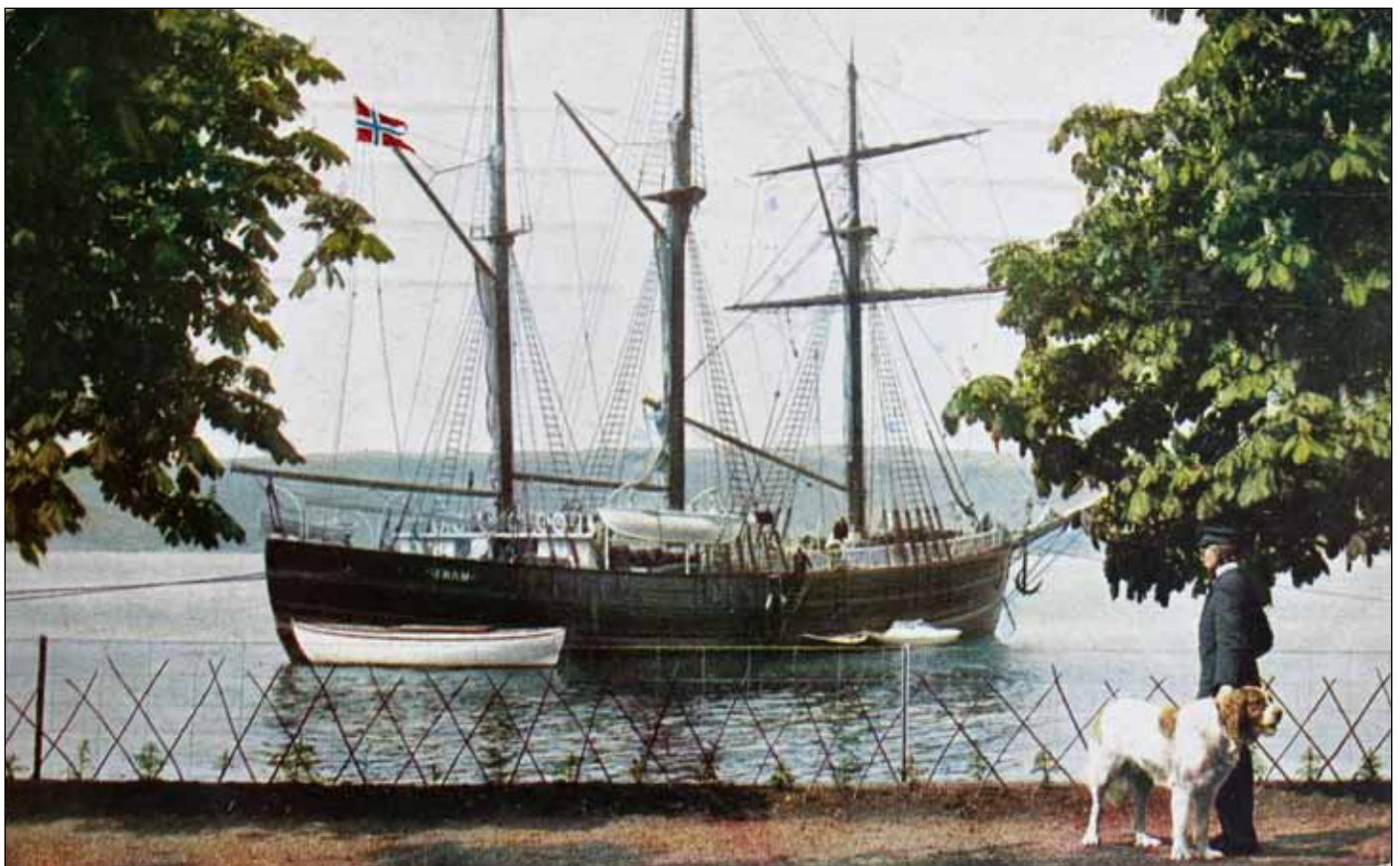
delta i lokale møter eller for å ta toget til byen når rutebåten måtte melde pass, men den turen var jo ikke uvanlig for folk på Svartskog.

En begivenhet er imidlertid godt dokumentert, nemlig hans tale i 1925 til medlemmene i Kolbotn Idrettsklubb på 10-års jubileet. Klubben hadde da fått sin egen ”idrettsplass”, KIK-sletta ved storebukta i Kolbotnvannet, og jubileet ble en suksess. Det var flagging over hele området og 7-800 mennesker overvar stevnet.

Etter talen ble Roald Amundsen utnevnt til æresmedlem av Kolbotn Idrettsklubb, noe han satte veldig stor pris på. Det var ikke lenge etter konkursen med negative omtaler, og fra mange andre hadde han følt kritikk og misunnelse. Da gjorde det godt med en uforbeholden hedersbevisning fra sambyggingene.

Vi har også to statuer av Roald Amundsen i kommunen, begge utført av billedhuggeren Arne N. Vigeland:

- Bålerud brygge: Avduket av Kong Olav til 100-årsdagen for hans fødsel, den 16. juli 1972.
- Miljøgata i Kolbotn sentrum: En miniatyr av stauten på Svartskog.

Amundsen og hans hund på Uranienborg juni 1910 med polarskuta "Fram" liggende for anker.

Sigrid Undsets vei, Sofiemyr

– 280 meter lang vei som går fra Holbergs vei til Wergerlands vei.

Sigrid Undset bodde på Svartskog noen måneder sensommeren 1911 mens hun fullførte romanen ”Jenny”. Det var ikke lett å få skrevet i en liten leilighet i Oslo med moren og søstrene stadig om seg. Derfor flyttet hun til Nedre Baalerud som var pensjonat i 1911, så hun kunne få levert manuskriptet til Aschehoug tidnok til utgivelse samme høst. Og *Jenny* ble hennes første store suksess, Sigrid Undset ble med ett en virkelig kjent forfatter.

Det korte oppholdet på Svartskog måtte gjøre inntrykk, for svært mange ganger lar Sigrid Undset handlingen i ”Kristin Lavransdatter” foregå på Gerdarud som er det opprinnelige navnet på Svartskog. Mye av dramatikken har sitt utspring på gården Skog i Follo. Noen eksempler fra første bok i trilogien, ”Kransen” som kom ut i 1920:

- Her kommer Kristin til verden, på gården Skog, Lavrans Bjørgulfssøns odelsgård i Follo.

- Hver sommer pleide Lavrans å ri sydover fra Jørundagård i Gudbrandsdalen og se til sin odelsgård i Follo. Og den sommeren Kristin er 7 år tar han henne med for å vise henne stedet hvor hun ble født. Hun synes ikke det var så vakkert på Skog som på Jørundagård. ”Gården lå på en bakke, og nedenfor var Botnfjorden, grå og sørgelig med svart skog på den annen breidd, og bak husene stod skogen med himmelen like bak tretoppene”. (Redaksjonens kommentar: Beskrivelsen av gården Skog passer godt til en beskrivelse av Nedre Baalerud hvor Sigrid bodde sensommeren 1911).
- Kristin møter sin Erlend for første gang under dramatiske omstendighet utenfor Oslo, når Erlend er på vei til Gerdarud.

Sigrid Undset fikk Nobelprisen i litteratur 1928, mye takket være middelalder romanen ”Kristin Lavransdatter”.

Skjervenveien, Greverud

– 216 meter lang vei som går fra Skiveien og opp til Th. Kittelsen vei.

Skjervenveien er en del av gårdsveien til Vestre Greverud gård, en av de 17 middelaldergårdene symbolisert i kommunevåpenet. Gårdsveien gikk opprinnelig nordover fra hovedhuset, langs Harriet Beckers vei, svingte til venstre ved Th. Kittelsens vei for å fortsette nedover Skjervenveien.

Skjerven er familienavnet på eier av Vestre Greverud, gårdens navn har på folkemunne skiftet etter hvem som eide den. Når familien Skjerven eide den het det ”opp til Skjerven” når man skulle på besøk. Det opprinnelige navnet ”Vestre Greverud” ble aldri benyttet i det daglige.

Høyonn Vestre Greverud 1930 på jordet hvor Flåtestad skole ligger i dag. Midt på bildet Bernhard Skjerven. I bakgrunnen hovedbygningen (hvit hus) og låve (revet).

Stolt bestefar Bernhard Skjerven med eldste barnebarn, Erik Skjerven på fanget. Fotografert 1931.

Bernhard Skjerven og fru Anette tomt ("Høgdatoppen") til ny kirke på Greverud, men de fikk dessverre ikke oppleve at kirken ble reist, da den ble først ferdig i 1967.

Bernhard Skjerven døde i 1945. Hans kone, Anette, satt som eier frem til sin død i 1952. Barnebarnet, Erik Skjerven, overtok da gården. Ekteparet Randi og Erik Skjerven

satt begge i kommunestyret for Høyre i mange perioder. Gården ble kjøpt av Oppegård kommune i 1990.

Hovedbygningen på Vestre Greverud er fredet med en del av området rundt, de øvrige driftsbygningene er revet. Gårdsdriften ble nedlagt i 1991, da var eiendommen utparsellert til bl.a. skole og til boliger.

Skjoldbakken i Ormeruddalen (Veien som ble borte)

Skjoldbakken er i dag en gang- og sykkelvei fra Dalsveien og opp til Skiveien. Her krysses Skiveien med et forgjengerfelt og fortsetter videre opp Grønliveien. Alle husene i Skjoldbakken har i dag adresse Dalsveien. Det viktigste minnet om veien i dag er en busstopp langs Skiveien hvor en bekk danner en liten foss mens den en stakkett stund er i friluft før den renner videre under Skiveien. Skjoldbakken har fått sitt navn etter familien Skjold som bodde i skrånningen opp mot Skiveien i 1920- og 30-årene. Et av deres barnebarn drev sjåførlæreskole i Kolbotn i mange år.

Skjoldbakken bussholdeplass, Skiveien

Tømteveien, Sofiemyr/Solbråtan

– 1.149 meter lang vei som går fra Skiveien til Kongeveien.

Tømteveien er oppkalt etter Lars Tømt fra Østerdalen som var skogsforvalter på Ljansbruket på slutten av 1700-tallet. Tømt var også en dyktig felespiller og spilte ofte i selskaper på Ljansgodset. Lars Tømt bygde "Tømtehytta" på husmannsplassen Øvre Ekornrud, som ligger ved Lille Kolbotnvannet eller "Tømtetjern" som noen fortsatt kaller det. Tømtehytta er fremdeles i bruk.

På et plankart for kommunen på 60-tallet – lenge før veien ble bygget – hadde den navnet Henrik Ibsens vei, og Holbergs vei var ført frem til den som en gjennomfartsvei. Etter dette endret synet seg raskt på biltrafikk i boligstrøk og ved skoler, og dagens løsning ble valgt.

Også monumenter kan ha en lokalhistorie å fortelle. Her er historien bak de to bystene i kommunen:

Harald Wigestrånd – en mann med engasjement

Harald Wigestrånd var i tredveårene da han flyttet til Kolbotn og hadde allerede et innsatsfylt liv bak seg. Han ble født på Sørvestlandet i 1914, tok styrmannseksamen i 1938/39 og rakk å komme til England før krigen brøt ut. Frem til 1944 tjenestegjorde han på skuter mellom Storbritannia og Island.

Da ble han ansatt på "Det norske innskudds- og trekkontor" i London og ble der til 1946, da han ble overført til Oslokontoret. Fra 1950 var Sentralregisteret for sjømenn

hans arbeidsplass, et sted som brakte ham i kontakt med krigsseilerne og de problemene mange av dem slet med. Han var jo selv krigsseiler og var formann i Norges Krigsseilerforbund i flere år. Det lyktes ham å skaffe midler som

sikret forbundet en god økonomi. For innsatsen for krigsseilerne ble han hedret med Kongens fortjenestemedalje i gull.

I Oppegård deltok han i lokalpolitikken (for Venstre), men navnet hans knyttes først og fremst til etableringen av AL Samfunnshuset og kampen for å få reist huset.

Ideen om et samfunnshus på Kolbotn ble svært godt mottatt av politikere og foreninger, og i 1956 ble andelslaget stiftet med 24 andelseiere. Mange beboere støttet laget ved å tegne B-andeler, og flere bedrifter ga sjenerøse bidrag. Harald Wigestrands ble valgt til lagets første formann.

Planer for et eget hus ble frembrakt, fiskekonkurranser på Kolbotnvannet og forestillinger med kjente kunstnere bidro til å skaffe nødvendig egenkapital. Men et stort pro-

blem gjensto, nemlig byggeløyve. I 1960 var det ikke nok å ha tomt, godkjente planer og finansiering for å sette opp et bygg. Man måtte ha byggeløyve, et rasjoneringsystem som bare tillot et visst antall kvadratmeter nybygg i hvert fylke.

Så i 1961 fikk AL Samfunnshuset avslag på sin søknad. Andre som fikk avslag beklaget seg og ventet spent på neste års tildeling. Det var ikke Wigestrands arbeidsform. Han tok med seg matpakke, termos og lesestoff, og satte seg på forværelset i departementet. Selvfølgelig var dette interessant for pressen, så metoden ga ønsket resultat.

Det ble byggeløyve, og det nye huset kunne tas i bruk i 1963. Med noen tilbygg underveis gjorde det nytte for seg til 2006, da flyttet virksomheten til tredje etasje i Kolben. Der står også busten av Harald Wigestrands.

Kulturgiganten Hans Knutsen (1879 – 1953)

På torget mellom Kolben og Kolbotn Torg står et minnesmerke avduket 7. september 1994. Mannen som kom fra Bagn i Valdres via Kristiania, flyttet til Oppegård i 1915. Hans Knutsen er en av de mest betydningsfulle kulturpersonligheter Oppegård kommune noen gang har hatt. For de som bare vil ha med seg ingressen; Han ga støtet til å danne Østfold Krets av Norges Musikkorpsforbund og dirigerte de store fellesnumre når hundrevis av unge musikanter var samlet til de faste kretsstevnene. Han var også en ledende organisator for speiderbevegelsen i hele Follo i 1930-årene, og den første kretssjef i Follo krets av Norges Speiderguttforbund. Han kom med i speiderbevegelsen i 1924. Det skjedde da han ble oppsøkt av en del speidergutter som trengte en ny leder, og som tynt ba Knutsen om å bli leder av 1. Kolbotn tropp. Og Knutsen som var nedleset fra før sa ja til å overta som ny leder.

Hans store innsats for speiderbevegelsen til tross, det var først og fremst som musikkens mann Hans Knutsen satte de virkelige store spor etter seg i Oppegård, og i resten av Follo. Og legg gjerne til Moss, Sarpsborg, Fredrikstad og Halden. I mer enn 50 år var han ansatt i Telegrafstyret, og for sin arbeidsinnsats der ble han belønnet med Kongens fortjenestemedalje i sølv. Han hadde fløyte og fiolin som hovedinstrumenter. Kolbotn Guttemusikk, som det het i gamle dager, ble stiftet i 1927, guttemusikken på Oppegård i 1928 og Kolbotn Ungdomskorps i 1931. Når vi legger til at han måtte spe på arbeidsinntekten med å ta spillejobber i hovedstaden, ja da er det rett å spørre hvor timer og arbeidskapasitet ble hentet fra. Hans Knutsen startet nemlig i tillegg et lite orkester her, et litt større der. Kort og godt ufattelig.

Det er umulig å beskrive hans omfattende virksomhet på noen få linjer, men kanskje ligger noe av hemmeligheten i at han ikke slapp taktstokken før han var 73 år. Noe av det vakreste han må ha opplevd var nok 75-årsdagen i 1954 da hundrevis av speidere og korpsmedlemmer kom

gjennom mørket med lysende fakler. Takknemligheten mot Hans Knutsen kan vises ved at vi av og til stopper opp ved minnesmerket. Bare noen sekunder. Et omfattende hefte (64 sider) om Hans Knutsen ble gitt ut i 1995, skrevet av Johan Andersen og Svein Aarset, hvorfra vi har hentet vårt materiale.

I Oppegård finnes også to krigsminner:

- Krigsminnesmerke festet til veggen på Greverud skole: 8. mai 2012 ble minneplate til minne om dramatiske hendelser i Øvreskogen i krigens slutfase avduket.
- På muren foran inngangen til Oppegård rådhus finnes et krigsminnesmerke, hvor det avholdes en kort seremoni med bekransning hver 17. mai om morgenen. Minnesmerket ble innviet av daværende ordfører Tore Haugen høsten 1975. 37 år senere, 17. mai 2012 holder tidligere ordfører Tore Haugen tale for dagen. Deretter bekransning ved Tore Haugen og Varaordfører Harald Vaadal.

Hans Heltorps vei, Øvreskogen

– en 154 meter lang blindvei som går fra Rolf Presthus vei

Hans Helthrop bodde i kommunen fra 1893 til 1917, en svært driftig mann, både som gårdbruker, forretningsmann, og administrator, og som selvskreven leder innen det gryende foreningslivet i Oppegård syd.

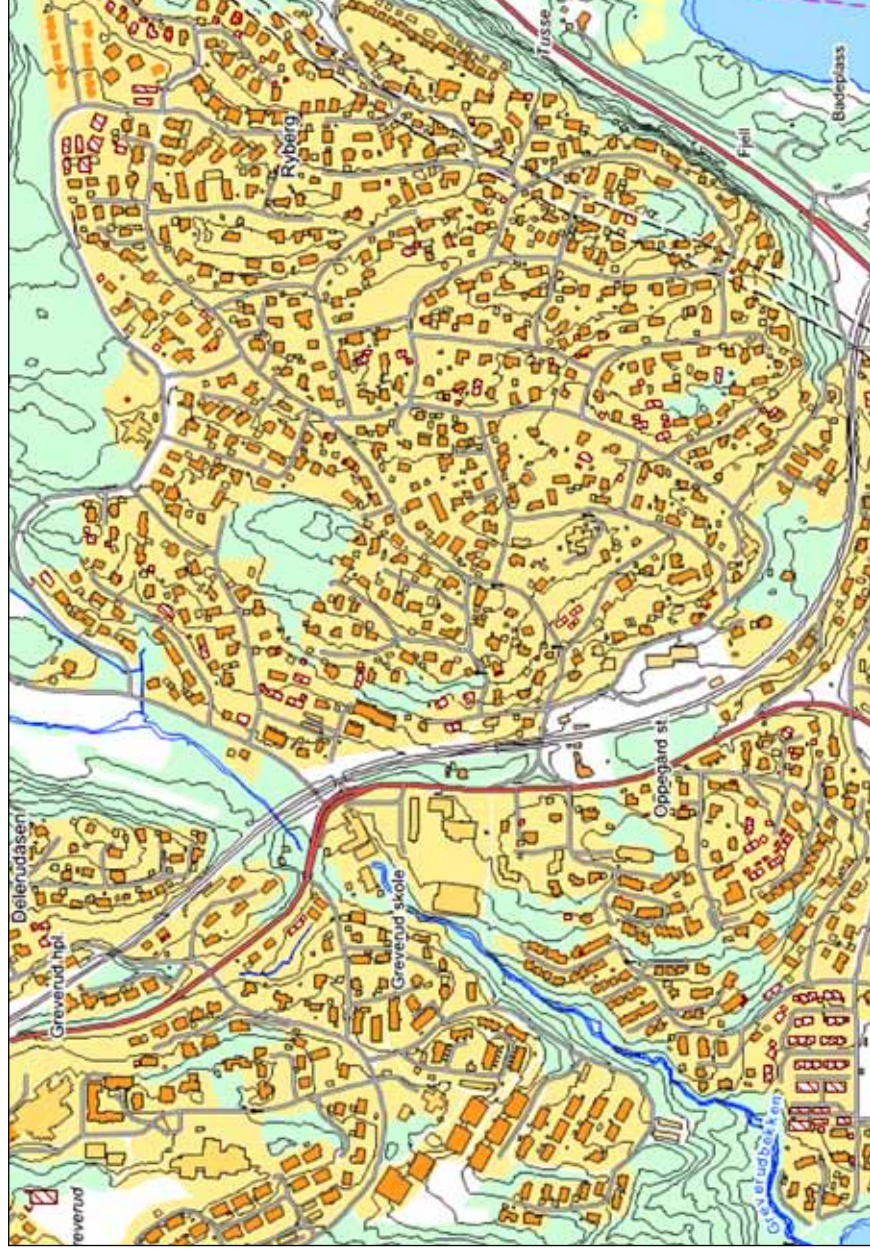
Hans Helthrop (1859 – 1931) var landbruksutdannet og kom fra gården Helthrop i Ingedal i Skjeberg i Østfold da han kjøpte Vevelstad gård på Langhus i 1891. Men Vevelstad var både tungdreven og hadde til dels vassjuk jordvei. Så når han i 1893 fikk anledning til å kjøpe gården Sætre, slo han til og kvittet seg med Vevelstad.

Helthrop ble etter hvert en betydelig grunneier i Oppe-

gård syd, og han var blant de som så trenden i tiden. Fortjenesten skulle komme fra salg av byggetomt, og ikke det eiendommen ga fra jord- og skogbruk. Den tiden hvor eierne av gårdsbruk satte sin ære i å overlate gården mest mulig inntakt og veldrevet til sine etterkommere var slutt. I den nye tid var det mer penger i å selge, ikke i å bevare. Bebyggelsen på Oppegård var glissen og spredt ved begynnelsen av

1900-tallet, Sætreskogen bar sitt navn med rette, det var tett skog fra Sætre forbi jernbanestasjonen og oppover til Slåbråten. Utparselleringen skjedde eksplosjonsartet i årene 1910-1913. Mer enn 300 tomter ble utparsellert og solgt.

I tillegg til å drive Sætre gård så drev han handelsvirksomhet i Kristiania. Han drev en kortasjeforretning og drev en omfattende eksport av høy til

Sætreskogen ferdig utparsellert og bebygd. (Kilde: Follokart)

Hans Helthrop, styreformann i Oppegård Vel

Januar 2013

London. Det var stor etterspørsel etter høy til hestene i byene. Firmaet het "H. Heltoorp export og kommissionsforretning", og holdt til i Nygaten og siden nederst i Karl Johans gate.

I 1907 var han med å stifte Oppegård Idrettslag og ble valgt til lagets første viseformann. I 1908 var han med på å stifte "Selskapet Oppegaard og Kullebunden Vel" og ble vellets første styreformann. En stilling han hadde frem til 1914. Foreningen er i dag kjent som "Oppegård Vel", da Kullebund valgte å skille seg ut og danne sin egen velforening i 1910.

I 1917 solgte han Sætre gård og kjøpte Herregården Sætter gård utenfor Karlstad i Sverige. Den var på over 3600 mål og med 5 husmannsplasser. Han ble etter noen år Svensk statsborger og fikk lov til å bruke tittelen "Godsägare". Hans Heltoorp døde i 1931 og ble gravlagt på den svenske stats bekostning i Skoghall kirke i Hammarö kommune ca. 20 km fra Karlstad.

**Denne kalenderen er
i sin helhet designet
og produsert av**

Grafisk

Ole Deviks vei 30, 0666 Oslo
Telefon: 23 19 40 60 • Telefax: 23 19 40 61
E-mail: post@haakon-arnesen.no

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
1		1 Nyttårsdag	2	3	4	5	6
2	7	8	9	10	11	12	13
3	14	15	16	17	18	19	20
4	21	22	23	24	25	26	27
5	28 Prinsesse Ingrid Alexandra	29	30	31			

Horgenveien, Sætreskogen

– en blindvei som går sørover fra Skiveien

Horgenveien er oppkalt etter Kristian Horgen, en ledende politiker på borgerlig side gjennom mange år. Han satt i herredsstyret i årene 1923 – 1940, i årene 1929 – 31 var han ordfører.

Kristian Horgen (født 1886) kom fra Horgen gård i Frogn kommune, beliggende rett vest for Årungen. Han var gårdbruker, utdannet ved Sem landbrukskole i Asker, og kom til Oppegård da han kjøpte gården Øvre Sætre i 1918 av Hans Heltoft. Gården var da vesentlig redusert etter omfattende utparsellering og tomtesalg.

Ordfører Kristian Horgen 1929 - 1931.
(Foto Akershusmuseet)

Som ordfører møtte han politiske utfordringer svært forskjellige fra dagens.

Ved valget i 1928, da Kristian Horgen ble ordfører var det trussel om administrasjon, fordi Oppegård måtte telles blant de kommuner som ikke lenger kunne stå på egne ben, men på grunn av vanstyre måtte tas

under administrasjon. Det var arbeidsledighet, fattigdom og nød som møtte en overalt. Oppegård ble oppfattet som en simpel kommune å bo i. Avisene sammenlignet kommunen med Lørenskog. Store deler av kommunen var preget av hyttebebyggelse. Gjennomsnittsinntekten var 3.000 kr pr. år. Arbeidsløshet

Øvre Sætre, kjøpt av gårdbruker Kristian Horgen i 1918.

Februar 2013

og fattigdomsunderstøttelse var de ord som gikk igjen i alle debatter.

”Kirkesaken” fant også sin løsning. I Horgens ordførertid ble Kolbotn kirke vedtatt bygget med ordførerens dobbeltstemme, etter en lang og dramatisk strid. Etter hvert som befolkningen økte lang jernbanelinjen, ble det stort behov for en ny kirke øst for Gjersjøen, da det var svært vanskelig å komme til Oppgård kirke. Skulle man redusere kravene, bygge en snarlig og enkel trekirke? Eller skulle man bygge for fremtiden, en steinkirke, på den enestående vakre tomten gitt av gårdbruker Trygve Hansen på Kullebunden gård?

Det var dramatisk i herredsstyret i 1930, debatten var svært opphetet. Man ville utsette hele saken, det var nødsår, man måtte bruke pengene til andre ting. Men det besluttet å sette i gang, med minst mulig flertall. Men da kirkebygget ble reist skaffet det arbeid til mange. Kolbotn kirke ble innviet i 1932.

Etter krigens slutt i 1945 overtok det gamle herredsstyret som ble valgt i 1937. Etter kommunevalget høsten 1945 hadde dette herredsstyret sitt siste møte 28. desember 1945 og der takket Kristian Horgen for seg etter 22 år i herredsstyret. Horgen var for øvrig både toastmaster og festkomité i sitt siste herredsstyremøte. Horgen fortsatte som leder av Forsyningsnemda i flere år.

Sætre-gården drev med grønnsakdyrking for torgsalg, og kyr ble holdt frem til midten av 1950-tallet i samdrift med gården på Eikjøl i Ski som hans kone kom fra. Korn ble dyrket frem til slutten av 1970-årene. Da var all jord utparsellert. Horgen innehadde Landstormens (forening stiftet i 1916) høyeste utmerkelse ”Gjallarhorn” og var over 91 år da han døde i 1977.

En av sønnene overtok etter hvert gårdsdriften, en annen sønn etablerte ”Horgen Pels” med flere butikker i Oslo, den viktigste i Hegdehaugsveien. På gården fantes da et kjølelager for sommerlagring av pels.

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
5					1	2	3
6	4	5	6	7	8	9	10
7	11	12	13 Samefolkets dag	14	15	16	17 Fastelavn
8	18	19	20	21	22	23	24
9	25 	26	27	28 Kong Harald			

Jan Baalsruds plass, Kolbotn

– er den sentrale plassen i Kolbotn Torg, mellom Kolben og kjøpesenteret med boligblokker

Jan Baalsrud er mest kjent for sin innsats, nasjonalt og internasjonalt, under og etter krigen, og det er nok dette som førte til at han fikk den sentrale plassen oppkalt etter seg. Men han var også en Kolbotngutt som engasjerte seg i det lokale idrettslivet.

Til Kolbotn kom Jan Baalsrud som 16-åring i 1934. Da var faren blitt enkekjennemann og hadde i tillegg til Jan to yngre barn. De bosatte seg i Mastemyrveien, som nå heter Kapellveien. Han kom fort med i idretten i Kolbotn Idrettsklubb, og utmerket seg både i langrenn og fotball, i tillegg til at han var en habil svømmer.

Faren var instrumentmaker med landmålingsutstyr som spesialitet. Det ble også Jans yrkesvalg. Han tok artium som privatist og utdannet seg som kartograf i

Tyskland, i 1939 tok han svennebrev som geodetisk instrumentmaker.

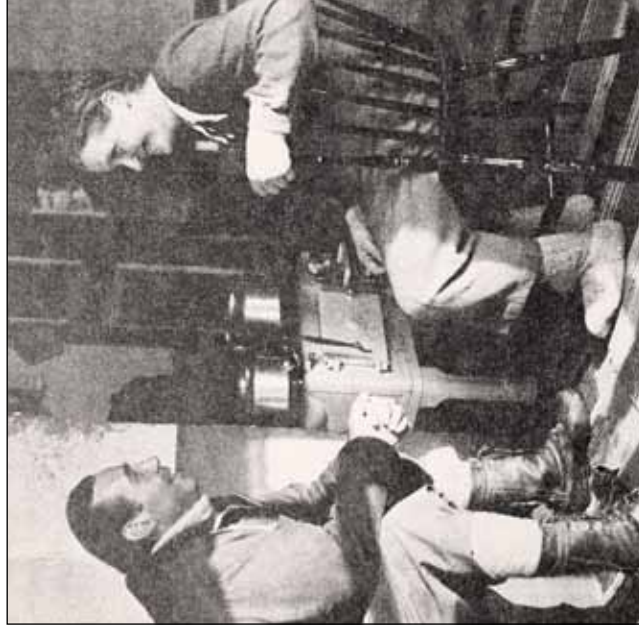
Etter befalskurs vinteren 1940 kom han direkte med i krigen i Østfold, hvor han deltok i de harde kampene inntil flukt til Sverige ble eneste utvei. Her ble han engelsk agent med spionasjeoppdrag i Norge, men svenskene avslørte ham, og han ble utvist. Norge kunne

han ikke dra til, så reisen, som varte et halvt år, gikk via Sovjet, Asia, Afrika, Syd- og Nord Amerika til Skottland og Kompani Linge. Hans kamp og flukt i Troms ble meget dramatisk og er best skildret i boken ”JAN BAALSRUD og de som reddet ham”. Mest kjent er nok boken og filmen ”Ni Liv”.

For sin innsats under krigen mottok Jan Baalsrud

Kapellveien (Mastemyrveien) 4, Jan Baalsruds hjem 1934 –48

Jan Baalsrud hilser på en av sine hjelpere, Haldis Idrupsen, fotografert 1955.

Mars 2013

mange æresbevisninger, hvorav de høyeste er St. Olavs medalje med eikeløv (eikeløv viser militær innsats) og The Most Excellent Member of The British Empire.

Tilbake i Norge og det sivile liv gjenopptok han arbeidet i farens instrumentmakerforretning og drev denne sammen med sin far og onkel frem til 1962.

På Kolbotn engasjerte Jan Baalsrud seg på nytt i idretten og ble valgt som første formann i Kolbotn Idrettsklubb etter krigen. Da ble det nasjonalt enighet om å opprette et felles idrettsforbund i Norge. Lokalt ble Jan Baalsrud meget sentral i denne prosessen som omfattet Kolbotn Idrettsklubb, Kolbotn AIL og Kolbotn Skøyteklubb. Det nye laget ble Kolbotn Idrettslag, og Jan Baalsrud ble lagets første sekretær. Senere ble han utnevnt til livsvarig medlem av laget.

Videre arbeidet Jan Baalsrud aktivt for krigsinvalide, han var selv en av dem. Og han ble første formann i Lingeklubben, formann i Krigsinvalideforbundet fra starten til 1964 og visepresident i World Federation of War Veterans i seks år.

Forfrysningene og amputasjonene under krigen ga ham store smerter, særlig om vinteren og han flyttet derfor til Tenerife. Jan Baalsrud ble alvorlig syk i 1987 og døde 30 desember det året. Etter eget ønske ble han gravlagt blant sine hjelpere i Troms.

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
9					1	2	3
10	4 ●	5 ●	6	7	8	9	10
11	11 ●	12 ●	13	14	15	16	17
12	18	19 ●	20	21	22	23	24
			Vårjevndøgn				Palmesøndag
13	25	26	27 ○	28	29	30	31
				Skjærtorsdag	Langfredag	Påskeaften	1. påskedag Sommer tid

Kristian Dillevigs vei, Øvreskogen

– en 138 meter blindvei som går fra krysset Søster Elises vei og Olaus Hansens vei

Kristian Dillevig var født i Kristiania i 1909. Han kom flyttende til Oppegård i 1912 da hans foreldre kjøpte småbruket Slåbråtan av Hans Heltorp, eieren av Sætre gård.

Kristian Dillevig drev transportvirksomhet fra Oppegård syd. Han var meget samfunnsbevisst og hjelpsom, ivrig med i bygdas foreningsliv. Som den eneste med egen lastebil var det mange som ønsket hans hjelp. Det var aldri nei i hans munn når han ble spurt om å kjøre skoleklasser på tur, sangkor til sangstevner, eller idrettsungdom til kamper og stevner. Det var ham Oppegård Idrettslag tydde til når medlemmene skulle transporteres til de mange utenbys stevner. Da lempet han noen trekrakker opp på lasteplanet, eller en hytte med tak og vinduer som han spente fast, og så dro man av sted.

Kristian Dillevig som pensjonist

Han tenkte også på de eldre og uføre, og kjørte utalige lass med ved til dem. Den hadde han selv sagt opp og kløvd. Det var heller ikke få biler Kristian tauet i gang vinterstid gjennom årene. Han var jo den eneste i Oppegård som hadde lastebil. Også som pensjonist var han ivrig med i lokalsamfunnet.

Kristian Dillevig var aktiv i Oppegård Røde Kors i mange år. Han var formann i mer enn 10 år, fra 1960 til 1971. Han ble tildelt Norges Røde Kors fortjeneste-medalje under årsmøtet for Akershus distrikt i 1970. I Dillevigs formannstid ble det vedtatt å gå til innkjøp av den første ambulansen i Oppegård. Bilen, en om-

bygd Austin varevogn ble i 1963 innkjøpt for kr. 24.000,-. I 1969 fikk Oppegård Røde Kors igangsatt vaktordning for ambulansetjenesten. Svært viktige milepeler, frem til da fantes ingen ambulansetjeneste. Syketransport var blitt ordnet med drosje eller varebil hvor en la pasienten på en madrass. Som et eksempel fra 1950-tallet kan nevnes skogsarbeideren som hogde seg i låret. Da måtte de nærmeste finne en drosje for frakt av den uheldige til Midtstuen Sanatorium i Oslo, som betjente Akershus.

Dillevig kjørte i mange år fast for Oppegård kommune. Det var brøyting og strøing, samt all transport

Egen transportforretning

April 2013

som kunne utføres med lastebil. Vannforsyningen var bassert på brønner, og under tørkesomre var det mange brønner som gikk tomme. Lastebilen ble da utstyrt med vann-tank, vannet ble hentet i Kolbotnvannet ved Solbråtan.

I 1974 ble han utnevnt til "Ukas gjest" for sin innsats i kommunen med heder og ære i Samfunnshuset på Kolbotn. "Ukas gjest" var en stor hedersbevisning, som ble delt ut en gang i året. Som gave ble det overlevert en stor krystallvase. Utdelingen fikk bred omtale i Østlandet Blad.

Kristian var også i en årrekke med i Oppegård Mannskor. (sang 1. bass). Han satt i to perioder som varamann til Herredstyret for Arbeiderpartiet. Kristian Dillevig døde i 2003.

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
14	1	2	3	4	5	6	7
	2. påskedag						
15	8	9	10	11	12	13	14
16	15	16	17	18	19	20	21
17	22	23	24	25	26	27	28
18	29	30					

Marens vei, Myrvoll/Frydenberg

– en 365 meter vei som går fra Bakkeveien til Frydenbergveien

Marens vei er oppkalt etter husmannskona Maren Ludvige Kristiansen på Østli. Maren er en representant for de mange slitere som ga sitt bidrag til å forme samfunnet og bygge landet. Hvorav de aller fleste er anonyme. Men en av hennes sønner, Olaf Kristiansen (født 1896) etterlot seg en mengde nedtegnelser fra sitt liv og om oppveksten på Østli. Her er historien som sønnen fortalte om sin mor:

Maren Ludvike Mørk ble født 23. februar 1854 i ei lita hytte i Enebakk, skolegangen var litt omgangsskole

Kristian Otto Andresen og hustru Maren Ludvige, født Mørk. Brudebilde 1874.

av og til, nok til å lære å lese, skrive og regne til husbruk. Ved 14 - 15 års alder fikk hun arbeid som hjelpebudeie på Abildsø, hvor det var landbruksskole. Der var det antagelig hun traff sin kommende ektemann, Kristian Otto Andresen. De giftet seg i 1874. Deres førstefødte, Aksel kom til verden i Kristiania november 1875, men bylivet passet ikke for ekteparet. Det

var dermed en familie på tre som i 1876 kom flyttende som husmannsfolk til Østli. En liten husmannsplass, omkring 5 mål var dyrket. Boligen besto av 2 små rom, stue og kjøkken. Her satte Maren sine øvrige ni barn til verden, det siste og 10. ble født i 1902.

Kristian hadde husmannskontrakt, med arbeidsplikt hele året på Ljansbruket, med 10 timers arbeids-

Østli skole skimtes oppe til venstre. Midt på bildet ved skolens ute-auditorium ligger restene av husmannsplassens grunnmurer.

Mai 2013

dag. Arbeidsuka startet med oppmøte på Ljansbruket hver mandag kl. 04:30, lørdag kveld var han hjemme igjen på Østli.

Maren tok hånd om gårdens daglige plikter. Hun var oppe grytidlig hver morgen. Mat skulle lages og klær vaskes og stelles, og huset holdes rent. Minst en gang i uka skulle alle gulv skures med grønnsåpe. Dyra krevde sitt, og på tunet og på jorden var det alltid oppgaver som ventet på hennes flittige hender. Og ungeflokken som ble større og større med årene ga hun også sin store omsorg. Å få avsatt det fjøset kastet av seg var ikke alltid så greit. Det bodde mest småkårsfolk og husmenn i Oppegård på den tid, mange hadde ei ku og var selvberget.

Så Maren gikk til Ekeberg og solgte melk to ganger i uken, og kjøpte da samtidig med seg varer som trengtes i huset. Også bær som hun plukket i skogen eller dyrket selv, gikk hun til byen med og solgte. Det var lenge for dyrt for fattige folk å ta toget. Å gå på egne ben var billigere.

Barna fikk tidlig lære å være med i arbeidet, allerede fra fire års alder ventet oppgaver som vannbæring, bære inn ved, måke i fjøset og rydde snø. Og fra 10-års alderen tettet det til med plikter som for voksne. Kristian døde i 1915, Maren drev gården videre med hjelp av de yngste sønnene. Hun døde november 1918, samme måned som 1. verdenskrig sluttet.

De siste restene av husmannsplassen på Østli ble revet i 1956, grunnmurene er fortsatt så vidt synlige. På baksiden av der de gamle gårdshusene lå ligger nå Østli skole med adresse Marens vei. Skolen ble åpnet til skolestart høsten 1992.

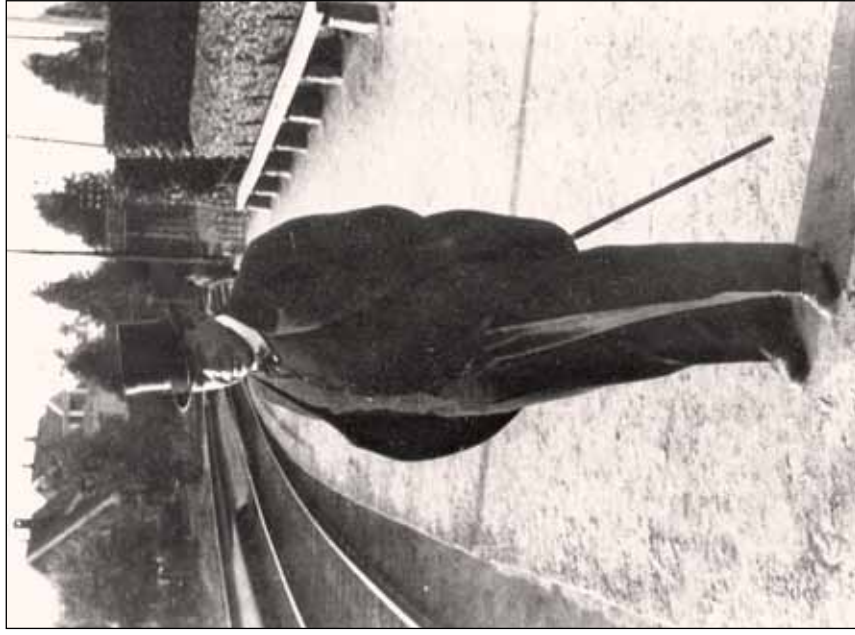
UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
18			1 Offentlig høytidsdag	2	3	4	5
19	6	7	8 Frigjøringsdag 1945	9 Kristi Himmelfartsdag	10	11	12
20	13	14	15	16	17	18	19
21	20 2. pinsedag	21	22	23	24 Grunnlovsdag	25 Pinseaften	26 1. pinsedag
22	27	28	29	30	31		

Oskar Braatens vei, Sofiemyr

- 231 meter lang blindvei nordover fra Jonas Lies vei

På 1960-tallet ble de nye veiene på Bråtenfeltet på Sofiemyr oppkalt etter velkjente, norske forfattere, tilsvarende fikk veiene på Ingieråsen navn etter norske komponister. Felles for disse var at nesten ingen av personene noen gang hadde hatt noen tilknytning til Oppegård. Men ett unntak er det, nemlig Oskar Braaten som med sin familie bodde syv år på Kolbotn og senere omtalte årene som en lykkelig tid.

Oskar Braaten ble født i 1881 i et arbeiderstrøk ved

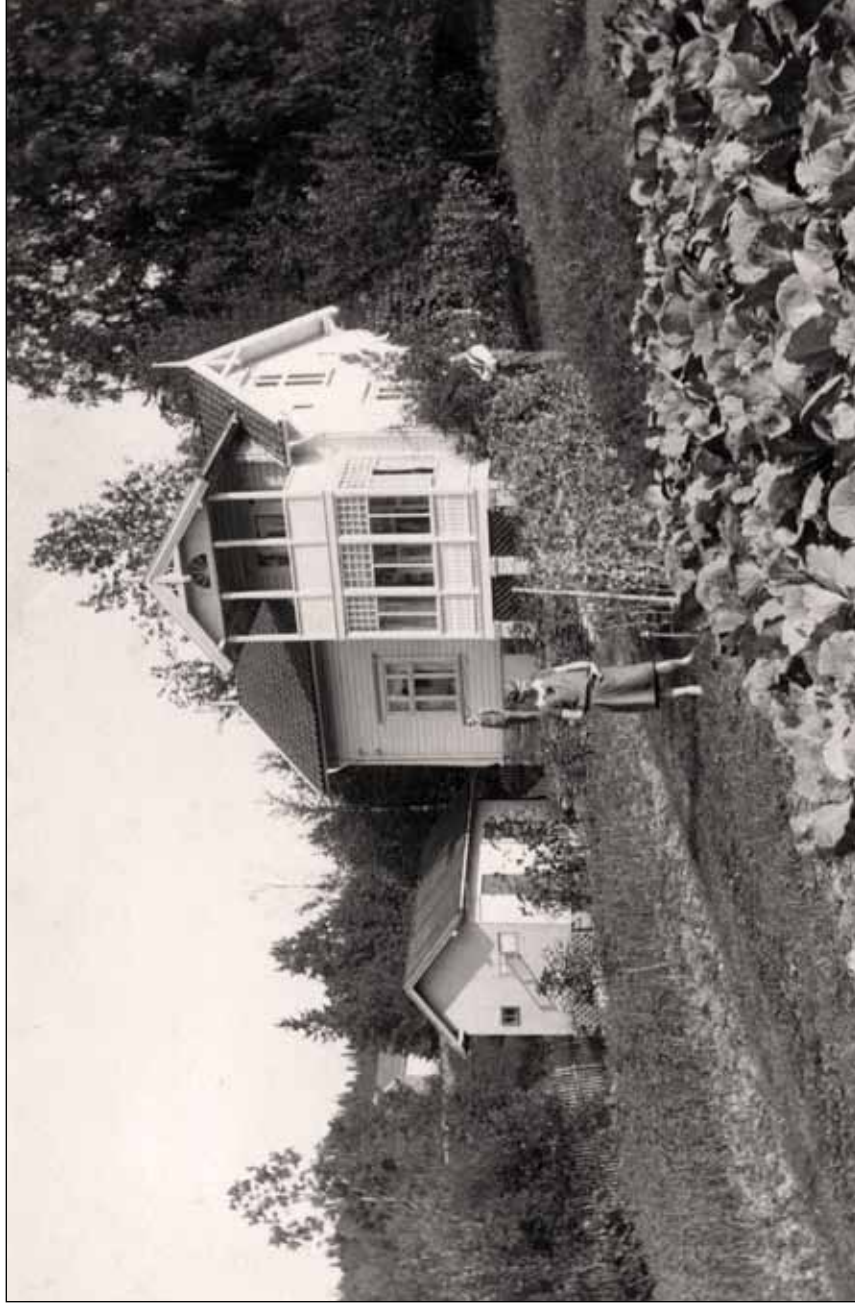
Oscar Braaten på Kolbotn stasjon

Akerselva og vokste opp der. Moren var eneforsørger for seg og de to barna, faren var reist til Amerika. Oskar var skoleflink og glad i bøker, så da han etter folkeskolen fikk jobb i en bokhandel med antikvariat, var han kommet på sin rette hylle. Nå begynte han også å skrive sine første noveller.

I butikken traff han folieministen Nanna Thorvaldsen, som han giftet seg med i 1910. De bosatte seg i Kristiania, og hun tjente så vidt godt på spillingen at han kunne

slutte i butikken og ofre seg for skrivingen. Det ga resultater, i 1911 kom *Ungen* hvor han bygde på forholdene han opplevde i sin barn- og ungdom. Braaten var nå etablert, og det ble reise stipend til både Danmark, Tyskland og Italia. Hjemlengsel forkortet Italia-oppholdet, og familien returnerte i 1914 til Norge og Kolbotn.

Her trivdes de godt i Villa Strandli ved Kolbotnvannet, og i alt 10 av hans arbeider ble utgitt mens de bodde her. Det var blant annet: *Novellesamlingen*

Villa Strandli ved Kolbotnvannet, bopel 1914 – 1921. Her fotografert 1926.

Juni 2013

Mens hjulene staar og andre fortellinger (1916), *Arven* (1917), *Ulvehiet* (1919) og *Matilde* (1920). Også *Den store barnedåpen* ble skrevet her i novelleform og senere dramatisert (1925). Videre er det vanlig å mene at komedien *Bra mennesker* og dramaet *Masken* har Kolbotn-området som kulisse for handlingene. Iallfall finner vi Jordbærsløtta i Masken.

De holdt åpent hus og selskaper for kunstnervenner som Olav Duun, Johan Falkberget og Kristofer Uppdal. Nanna og Oskar underholdt også på tilstelninger i lokalmiljøet, hun spilte fiolin, og han leste egne dikt. Dermed ble han også fanget inn i lokalpolitikken, som herredsstyremedlem for Venstre fra 1919.

Han var med i komiteen som arbeidet for kirke på Kolbotn, og han ledet komiteen som skaffet bygda bibliotek. Mest kom han nok i vinden som leder av komiteen som skulle skifte ut stedsnavnet Kullebund. Kolbotn var langt fra populært hos alle, heller ikke i komiteen. Men han dokumenterte at navnet var brukt på 1500-tallet og fikk gjennomslag.

I 1921 flyttet familien tilbake til Kristiania, blant annet fordi Braaten hadde mange verv i byen, i Forfatterforeningen og i Det Norske Teater. Med bare 8-10 tog i døgnet ble det upraktisk å bo på Kolbotn.

Oskar Braaten døde i en bilulykke i Trysil i 1939.

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
22						1	2
23	3	4	5	6	7	8 ●	9
24	10	11	12	13	14 Unionsopp- løsningen 1905	15	16 ●
25	17	18	19	20	21	22	23 ○
26	24	25	26	27	28 Sommer- solvern	29	30 ● St. Hansaften

Pastor Løkens vei, Solbråtan

– en 148 meter vei som går fra Skiveieien og opp til Bekkeliveien

Pastor Løkens vei er oppkalt etter Pastor Johan Løken, født 18. februar 1865 i Oslo. Pastor Løken og frue Signe Løken kom som pensjonister til Solbråtan i 1935 for å bosette seg på sin eiendom ”Bjørkås”. Takket være deres gavebrev til Oppegård kommune kan vi i dag glede oss over et moderne sykehjem, Bjørkås sykehjem med flott utsikt over Kolbotnvannet. Besøksadresse Bekkeliveien 32.

Kommunen hadde utredet spørsmålet om anskaffelse av gamle hjem som det den gang het allerede i

Pastor Johan Løken, her fotografert før 1925

1926, uten å komme noen vei. Kommunen var for fattig. Bygdas gamle som ikke lenger kunne bo hjemme måtte sendes til gamle hjem i andre kommuner. Det var fortsatt intet gamle hjem i kommunen da ekteparet flyttet til Solbråtan. Pastor Løken hadde hatt et langt liv i kirkeens tjeneste da ekteparet kom til Solbråtan, den siste stillingen som sogneprest i Hobbøl fra 1918

– 1935. Eiendommen Bjørkås (G.nr. 40/62) kjøpte de allerede i 1925.

I sitt gavebrev av 14. august 1935 anfører sogneprest Løken:

”Vi skjenker herved av vår eiendom hovedbølet/Bjørkås til Oppegård kommune til opprettelse av et gamle hjem mot at bygden drar omsorg for, at alt stelles i stand og

Det opprinnelige Bjørkås (Foto Akershusmuseet)

Juli 2013

blir ledet som et hyggelig og velstelt hjem for gamle trengende og skroplige mennesker her i vor bygd. Det forutsettes derfor, at hjemmet ikke belemres med barn eller urolige personer, men får være et fredens og stillhetens sted for sine gamle beboere”.

Formannskapet besluttet enstemmig å innstille på at gaven skulle mottas med takk.

Bjørkås gamlehjem sto ferdig allerede i 1936 med 12 plasser. I 1955 ble Bjørkås utvidet til 32 plasser, og skiftet navn til Bjørkås sykehjem og alderspensjonat. Senere har det skjedd en rivende utvikling med stadige utvidelser.

Bjørkås sykehjem i dag

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
27	1	2	3	4	5	6	7
28	8 ●	9 ●	10	11	12	13	14
29	15	16 ●	17	18	19	20	21
30	22 ○	23 ○	24	25	26	27	28
31	29 ●	30 ●	31				

Kronprins
Haakon

Dronning
Sonja

Olsok

Peder Sletners vei, Myrvoll

– 282 meter lang blindvei nordover fra Haukeliveien rett etter krysset med Skiveien

Peder Sletners vei er oppkalt etter Peder N Sletner, medstifter av EFA Elektro A/S i 1939 og daglig leder frem til 1970. I tillegg engasjerte han seg i lokalpolitikken.

Sletner ble født på Ødegaarden i Aurskog 31. august 1903, som eldstemann i en søskenflokk på fem. Han var skolefink og lite innstilt på gårdsdrift. I stedet ble det artium og studier på sterkstrømlinjen ved NTH, hvor han i 1927 ble uteksaminert som sivilingeniør, som en av de beste på sitt kull.

Peder Sletner

Han var først ansatt fire år ved aluminiumsmelteverket i Glomfjord. Deretter fulgte fire år ved en instrumentmakerbedrift i Oslo med ansvar for verksted og produktutvikling. I 1935 ble han så daglig leder i Viking Elektriske Apparatfabrikk, også den i Oslo. Her var Godvar Hagan salgssjef. Møtet med ham ble starten på et livslangt samarbeid. Sammen etablerte de EFA Elektro A/S i 1939, og sammen ledet de bedriften fram til 1945. Da ble en del av handelsagenturene overført til et nytt firma, Elektrisk Isolasjon A/S, som

Hagan ledet til han ble pensjonist. Styre og eiere var i mange år de samme i de to bedriftene.

Produktprogrammet til EFA var dels egenproduksjon, dels montering av innkjøpte komponenter, samt varer fra egne agenturer. Kundegruppen besto av installatører, industri, energiverk og offentlige institusjoner. Brytere, sikringskap og elektromotorer er eksempler fra salgskatalogene.

EFA Elektro var opprinnelig en Oslo-bedrift med hovedkontor i Elvegaten og produksjon rundt i byen. I

EFA, Skiveien 123 på Myrvoll

August 2013

1951 ble all produksjon samlet i første byggetrinn av anlegget i Skiveien på Myrvoll. Etter fullførelsen av andre byggetrinn i 1962 ble hele firmaet samlet i Oppegård. Periodevis benyttet man også da eksterne lokaler til produksjon. På det meste hadde bedriften over 70 ansatte. Oppegård kommune har alltid ønsket å øke antall arbeidsplasser i kommunen. Sletners bidrag har nok vært svært velkommen i så måte. Med tiden ble det slutt med egen produksjon, men bedriften lever videre som et betydelig handelselskap i sin bransje.

Sletner ble tidlig Oppegårdboer, og bodde hele tiden i Fjellveien. I 1941 flyttet familien inn i nummer 8, en av de tre gule funkisvillaene på Kolbotn. I 1960 bar det så til nytt hus i Fjellveien 7A.

Sletner engasjerte seg også i lokalsamfunnet. I årene 1959-67 var han medlem av kommunestyret, valgt på Høyres liste, og han ledet Planutvalget i kommunen. Det illustrerer hans grundighet og interesse at han til fots gjorde seg kjent med alle veiene i Oppegård, men så var han gammel kappgjenger også. Resultatet var at få – om noen – kjente kommunen bedre enn ham. Han var også styremedlem i E-verket og Oppegård Sparebank.

Siste dagen i denne måneden er det 110 år siden Peder N Sletner ble født.

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
31				1	2	3	4
32	5	6 ●	7	8	9	10	11
33	12	13	14 ●	15	16	17	18
34	19	20	21 ○	22	23	24	25
35	Kronprinsesse Mette-Marit 26	27	28 ●	29	30	31	

Rolf Presthus vei, Øvreskogen

– en 1.248 meter lang tilfartsvei som går fra Kongeveien

Rolf Presthus - arkitekten bak det moderne Oppegård: Når man går, sykler, løper eller kjører Rolf Presthus vei syd i Oppegård, ferdes man også på en vei som har fått navn etter det som mange mener er juristen som var arkitekten bak det moderne Oppegård.

Kl. 19.30 1. nyttårsdag 1988 måtte legene på Rikshospitalet gi opp kampen for å redde hans liv. Han var blitt dårlig da han gikk til sengs etter at han og kona Kari hadde hatt venner på besøk nyttårsaften. Fredag 8. januar gikk det et sorgens tog til Sofiemyr kirke i Oppegård. Over 500 mennesker var til stede i en smekk full Sofiemyr kirke, resten av landet kunne følge bisettelsen på TV. Det ufattelige hadde skjedd, 51-åringen som hadde overtatt ledelsen av Høyre og kunne blitt norsk statsminister var borte. Og det aller verste, en ektemann og far var borte.

Han var finansminister fra 1981 til 1986, forsvarsminister i 1986, stortingsrepresentant fra 1969 til 1988, Høyres formann fra 1986 til 1988 og Oppegårds

Rolf Presthus, Høyres leder

ordfører fra 1967 til 1969. Den rikspolitiske karrieren skal vi la ligge, derimot skal vi gi en skisse av hva Rolf Presthus kom til å bety for Oppegård.

Presthus var det journalister kaller et politisk dyr. Allerede som 12-åring var han klar på hva han ønsket å bli; stortingsmann. Han var bare 18 år gammel da han i 1954 startet Unge Høyre-avisen Forum. Den ble et kritisk organ til et Oppegård Høyre som trengte en fornyelse for å komme til makten. Det var ikke tilfel-

dig at den opphørte i 1959 (et nummer i 1961). Presthus rakk allerede som ung gutt å sette sitt preg på Oppegård Høyre.

I 1963 manglet det en borgerlig representant på at Rolf Presthus skulle bli ordfører. De kommende fire årene var nærmest en eneste stor valgkamp. Vann og kloakk-problemene ble den store saken. Boligbyggingen, den åpenbare mangel på økonomisk styring og den åpenbare mangel på oppfølging av eldre strøk i

Rolf Presthus, finansminister

September 2013

kommunen var andre store saker. Oppgård Høyre bygde et lag for å rydde opp og for å få kommunen på rett kjøl. Ved kommunevalget i 1967 svarte velgerne ved å gjøre Høyre til kommunens største parti. Rolf Presthus ble ordfører og innledet det som frem til kommunevalget i 2011 har vært 44 år med Høyre-styre.

Hans styrke var å se de langsiktige linjene, se hva som måtte gjøres, bygge et lag rundt seg. Og de som var med på det laget fikk en arbeidsmengde og møtte et tempo på grensen av det mulige.

For Oppgård-ordføreren ble det ikke mer enn to år med kjedet. Det var en selvfølge at han skulle inn på den rikspolitiske arena.

Selv med bare to år som ordfører trakk han opp en tankegang og linjer som etterkommere med ordfører-kjedet bar med seg. Gjennomføringsevne, tempo og en tankegang sterkt forankret i partiets politiske prinsipper.

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
35							1
36	2	3	4	5 ●	6	7	8
37	9	10	11	12 ●	13	14	15
38	16	17	18	19 ○	20	21	22
39	23	24	25	26	27 ●	28	29
40	Høstjenvnøgn						
	30						

Søster Elises vei, Øvreskogen

– 140 m lang vei som forbinder Olaus Hansens vei med Rolf Presthus vei

Søster Elises vei er oppkalt etter Elise Pettersen som fikk Kongens fortjenestemedalje i sølv for sin innsats som menighets søster i Oppegård fra 1922 til 1951. Hun var født i Larvik i 1883, etter at hun ble pensjonist flyttet hun tilbake til fødebyen hvor hun døde i 1973.

Søster Elise, trolig fotografert i anledning utdeling av Kongens fortjenestemedalje.

Distriktslege Sigurd Trædal sendte 30. september 1950 søknad til fylkesmannen i Akershus om offentlig påskjønnelse for hennes innsats og foreslår Kongens fortjenestemedalje i gull. Her opplyser han følgende om hennes virke:

»S. Elise Pettersen er født den 15/3-1883. Hun ble færdig sykepleierske i 1907 med utdannelse fra Kristiania komm. sykepleierske skole, med bedste karakter. Fra 1922 har hun vært ansatt i Oppegård

kommune. Hun kunne ha fratrukket med oppnådd aldersgrense i 1947. Men hun har allikevel, etter oppfordring av kommunen, fortsatt i sitt arbeid da man har vært uten sykepleierske i bygden. S. Elises arbeidsinnsats har vært langt utover det vanlige. Og det krever en arbeidsglede, en energi og en helse som er yterst få tildelt, for å kunne yte det arbeide hun har kunnet utføre. Hun har i de fleste år vært helt alene som menighets søster, samtidig som hun har utført alt helsesøsterarbeide. Og hun har

Elise Pettersen, trolig fotografert før hun kom til Oppegård

Oktober 2013

like til det sidste arbeidet ofte døgnevis, natt som dag, uten å ville gi seg. Otte timers arbeidsdag har vært henne helt fremmed. Og både min forgjenger, fylkeslege Kjos, og jeg har gjentagne ganger måtte sette press på henne for å få henne til å ta den mest nødvendige hvile. Eksempelvis tok hun i år kun halv ferie, fordi hun visste det var alt for meget behov for hennes arbeide.

S. Elises dyktighet som sykepleierske, hennes alltid like rolige og vennlige optreden samt hennes store beskedenhet, har medført at hun omfattes med en sjelden aktelse i hele kommunen”

Trædal opplyser i brevet at samtlige leger og helseorganisasjoner i kommunen står bak søknaden.

Allerede 9. oktober s.å. besluttet formannskapet enstemmig å tiltre søknaden og understreket på det sterkeste det som var anført av distriktslege Trædal. Saken ble så sendt fylkeslegen som med glede anbefalte overfor fylkesmannen at søster Elise Pettersen skulle få Kongens fortjenestemedalje i sølv.

I sin bok ”Minner fra en barndom” forteller Kari-Lisbeth Sandberg at søster Elise kom innom hjemmet og hentet tøy de ikke lenger kunne bruke. Da sendte visst faren med litt penger også i trygg forvissning om alt kom dit det trengtes.

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
40		1	2	3	4	5	6
41	7	8	9	10	11	12	13
42	14	15	16	17	18	19	20
43	21	22	23	24	25	26	27
44	28	29	30	31			

Sommertid
slutt

FN-dagen

Theodor Hansens vei, Kolbotn

– 595 m lang vei fra Kolbotnveien og ut til spissen av tangen mellom Store- og Veslebukta i Kolbotnvannet

Når en mann bygger seg en vei på egen grunn er det vel bare naturlig at veien oppkalles etter ham. Theodor Hansen ble født i 1836 og døde i 1915. Han eide Kullebund gård fra 1871 til 1911 og var aktiv i utviklingen av veiene nord i kommunen.

Theodor Hansen ble født på Ormerud gård. Selv om han ikke var eldste sønn, overtok han allikevel gården da faren døde i 1870. Året etter giftet han seg med enken på Kullebund gård, og gårdene Ormerud og Kullebund fikk dermed samme eier. På 1800-tallet var eierskifte gjennom ekteskap langt fra uvanlig. Theodor Hansens kone hadde i fire år vært gift med den 36 år eldre eier av gården – og han hadde i sin tid også ervervet gården ved å gifte seg med en enke. Men for Theodor Hansen og hans kone ble det nå et livslangt ekteskap.

Theodor Hansen bosatte seg på Kullebund og drev begge gårdene. På Ormerud bodde en forpakterfamilie som sto for driften der. På Kullebund hadde han tre tjenestejenter og en tjenestegutt, i tillegg måtte husmennene på Kullebundsbråten og Nordbråten utføre pliktarbeid på gården. Etter hvert som de seks barna vokste til måtte nok også de delta i gårdsarbeidet.

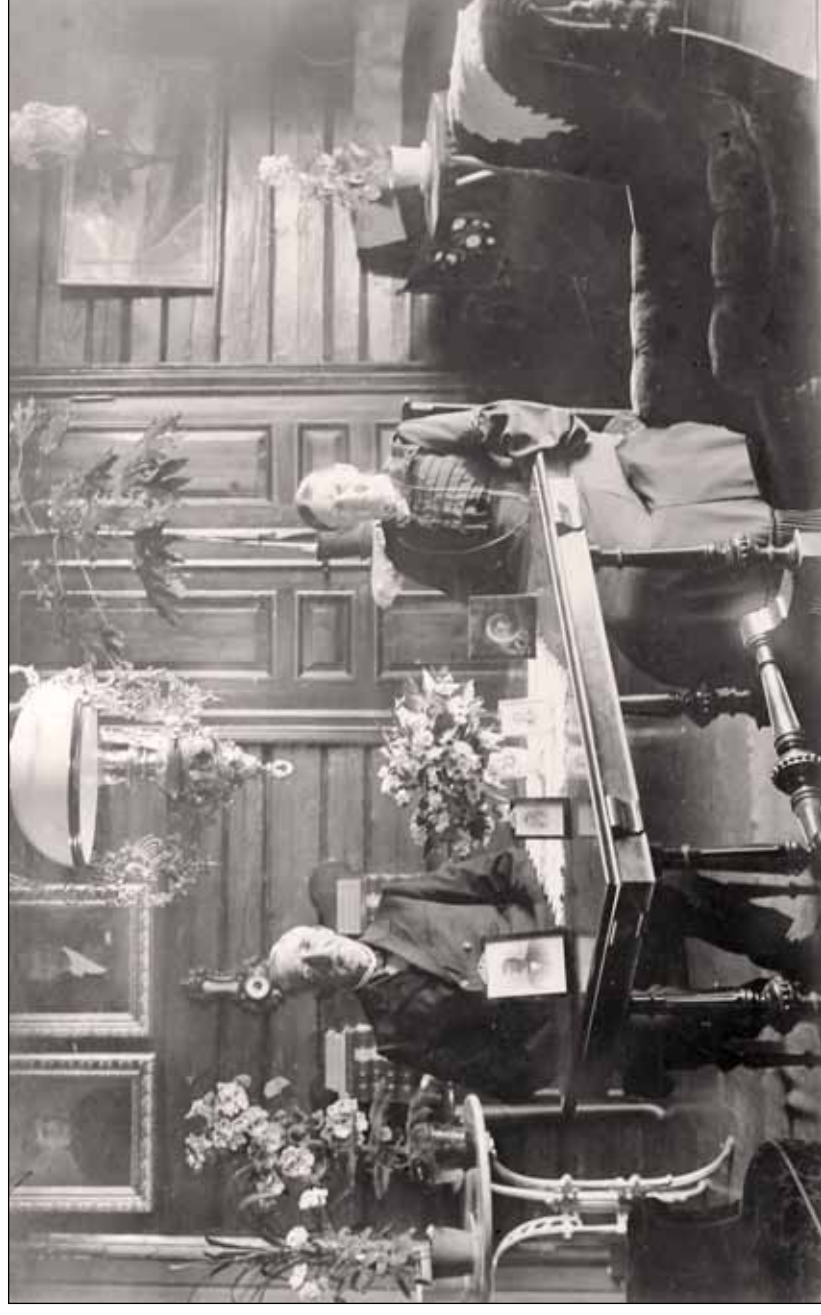
Theodor Hansen og hustru Christine Anette

Den tidligere eieren på gården hadde ved grunnnavnståelse og betaling bidratt til at det ble anlagt vei fra Ødegården via Kullebund til Li gård. Dermed ble Kullebund ansvarlig for vedlikehold av 1120 alen (700 meter) vei. I 1875 ble Theodor Hansen utnevnt til rodemester og fikk så ansvaret for at gårdene i hans distrikt utførte pålagt vedlikehold.

I 1879 ble Smaalensbanen åpnet gjennom vårt distrikt med Oppegård som eneste stasjon. Ønsket om et stoppested nord i bygda oppsto ganske snart. Sammen

med Fritjof Ingier på Ljansbruket og stedets befolkning, fikk Theodor Hansen statsbanene til å etablere et stoppested ved nordenden av Kullebunds vannet. Statsbanene stilte som betingelse at Ingier og Hansen i en femårsperiode ga bidrag til anlegg og drift av stoppestedet.

Theodor Hansen så utvilsomt at den korte reisetiden til hovedstaden ville skape økt etterspørsel etter tomtegrunn, og det hadde gården vel så mye av som dyrkbar mark. Nest etter Ljansbruket var han største

Theodor Hansen og hustru Christine Anette i stuen på Kullebund gård, her fotografert omkring 1905.

November 2013

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
44					1	2	3 ●
45	4	5	6	7	8	9	10 ● Allehelgens- dag
46	11	12	13	14	15	16	17 ○
47	18	19	20	21	22	23	24
48	25 ○	26	27	28	29	30	

grunneier nord i Oppegård. I søndre del av kommunen var Hans A. Heltoip i samme situasjon. Uten at det foreligger dokumentasjon for det, er det grunn til å tro at disse to herrerne "snakket sammen". Etablering av et velselskap ble brakt på bane, og i 1908 så Oppegaard og Kullebunden Vel dagens lys. Her var Heltoip formann og Th. Hansen nestformann. Samarbeidet varte bare et par år, Kullebunden sa takk for seg i all minnelighet og dannet eget vel. Th. Hansen solgte et mindre antall tomter, men la først og fremst forholdene til rette for sin etterkommer.

Theodor Hansen fremsto som en av Oppegårds ledende menn i sin tid. Han satt flere perioder i Nesodden herredsstyre, valgt fra Oppegård. I 1911 solgte han Kullebund til sin sønn Trygve som raskt igangsatte den utparsellering av tomter som faren hadde lagt grunnlaget for.

Kullebund gård (gnr. 40) som har avgitt grunn til hele sentrumsbebyggelsen på Kolbotn. Her med hovedbygningen bygd 1898 i dragestil og slik den så ut frem til ombyggingen i 1951.

Hovedbygningen slik den er ut i dag, etter ombyggingen i 1951.

Wilhelm Frøshaugs vei, Solbråtan

– en 116 meter blindvei som går sørover fra Bekkeliveien

Wilhelm Frøshaug (1902 – 1985) var organisator og leder for milorg, den militære motstandsbevegelsen i Oppegård under krigen. Her var han leder for troppssjefene i Kolbotn og i Oppegård syd. Det var også på to andre felter Wilhelm Frøshaug viet sin innsats, til speiderarbeidet og til idrettsarbeidet. Han var en av pionerene i orienteringsidretten.

I mellomkrigsårene var speiderbevegelsen på Kolbotn meget aktiv. Etter at han som ung mann ble trukket inn i speiderarbeidet som leder, var han aktivt med i bevegelsen, først som troppsleder for 2. Kolbotn

Wilhelm Frøshaug, troppsleder for 2. Kolbotn speider-tropp (Her fotografert omkring 1927)

speidertropp, senere som kretssjef i Follo krets av Norges Speiderguttforbund, et verv han overtok i 1939 og beholdt frem til speiding ble forbudt i 1941. Speiderne ble etter hvert eldre, og i 1928 starter 7 gutter Kolbotn Roverlag, et lag for speidere over 18 år. Dette var Norges første Roverlag, og Wilhelm Frøshaug var blant de syv. Roverlaget bygget også ”Doggebu” ved Snipa som sitt speiderhus. Under krigen da speiderar-

beidet ble stanset av okkupasjonsmakten, fortsatte Roverlaget under navnet ”Nytteveksforeningen”. Det var medlemmene her som dannet grunnstammen i motstandsbevegelsen på Kolbotn.

Wilhelm Frøshaug hørte med til pionerene i orienteringsidretten. Utdannelse og arbeid hadde gitt han en kompetanse i kartfremstilling. Han var den første som tegnet og ga ut egne kart til orienteringsbruks,

Doggebu, Kolbotn Roverlags hytte (Her fotografert 2012)

Desember 2013

både for konkurranse og som grunnlag for speiderarbeidet. Selv var han en dyktig utøver av sporten. Han figurerte på toppen av resultatlistene før krigen. Det samme gjaldt militære meldingsløp og skirenn.

Speiderarbeidet og den friluftspregede idretten gjorde ham vel skikket som leder innen motstandsbevegelsen under krigen. Wilhelm Frøshaugs organisasjonstalent, innsikt, nøkternhet og ufravikelige krav til sikkerhetsrutiner og utvelgelse av medarbeidere, bidro til at styrkene fra Kolbotn og Oppegård område under hans ledelse unngikk opprulling og påfølgende arrestasjoner. Han var beskjeden av natur og arbeidet helst i det stille. Han gjorde aldri blest om seg selv eller egen innsats. Men han hadde stor autoritet, alle hørte etter når han sa noe.

Til sist en liten situasjonsbeskrivelse: Under en større sabotasjeaksjon på Ski stasjon våren 1945, der også en styrke fra Myrvold/Kolbotn deltok, var man redd for at senere etterforskning og arrestasjoner skulle avdekke ledelsen på Kolbotn. Wilhelm Frøshaug – lederen som visste det meste – gikk i dekning, mens de øvrige ble i hjemmene for ikke å vekke mistanke. Wilhelm skjulte seg hos Hans Knutsen, som også drev med høns. Mens Wilhelm var i dekning, måtte en av de andre lederne ha en konferanse med ham. Wilhelm hadde funnet det tryggest å flytte inn i uthuset som hadde et lite soverom. På spørsmål om hvordan det sto til med ham, svarte han: ”Det er tak over hodet og jeg ligger godt og varmt i soveposen min. Men hønene begynner å kakle og hanen galer allerede fra kl. 03:00 om morgenen, så varer dette lenge blir jeg sprø!” Alle som har vært i samme situasjon som Wilhelm, vet at nettene gikk med til å være i beredskap ved å lytte etter biler som stoppet og lavmelte stemmer. Han hadde selv opplevd å få huset omringet av folk med maskinpistoler under lærfrakkene. Hønskaklingen gjorde sikkert lyttingen anstrengende og problematisk.

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
48							1 1. søndag i advent
49	2	3 ●	4	5	6	7	8
50	9 ●	10	11	12	13	14	15
51	16	17 ○	18	19	20	21	22
52	23	24	25 ●	26	27	28 Vintersolverv	29
1	30	31 Julaften	1. juledag	2. juledag			
		Nyttårsaften					

Oppegård Historielags kalendere

Et lite tips til alle dere som kjøper kalendere. Hver enkelt kalender er et historisk dokument. Har du ikke full serie er dette den komplette oversikten som du kan få kjøpt hos Kjell Dybdahl på telefon 66 80 95 05.

Den komplette kalenderoversikten:

- 1990: Oppegård kommune 75 år 1915-1990
- 1991: Diverse gamle bilder
- 1992: Husmannsplasser (kun kopiutgave)
- 1993: Gjersjøen
- 1994: Smaalensbanen – om jernbanen gjennom hele bygda.
- 1995: Oppegård – også en kystkommune (kun kopiutgave)
- 1996: Gamle Mosseveie – hovedveien mot sør.
- 1997: Skolene i Oppegård
- 1998: Postkort og posthistorie fra Oppegård
- 1999: Idrettslivet i Oppegård
- 2000: Et tilbakeblikk
- 2001: (Ingen kalender utgitt)
- 2002: Det mangfoldige foreningslivet (kun kopiutgave)
- 2003: Husene som forsvant (kun kopiutgave)
- 2004: Næringslivet i Oppegård
- 2005: Gjersjøvassdraget
- 2006: (Ingen kalender utgitt)
- 2007: Butikkene som forsvant
- 2008: Kommunevåpenets 17 middelaldergårder
- 2009: Dagliglivets kulturminner
- 2010: Gamle Hus i Oppegård
- 2011: Plasser i Oppegård
- 2012: Møteplasser i Oppegård
- 2013: Lokalhistoriske veinavn

I tillegg til kalenderne kan du også få kjøpt Follominne, årbok for Follo Historielag, samt «Historisk skrift» nr.1: Dr. Fredrik Müller (senior) og hans dagbok fra april til august 1940 (kun kopiutgave).

Vi har også for salg «Historisk skrift» nr. 2: Hellerastens historie.

Årets løft...

Vår årlige kalender er blitt en tradisjon. Ingenting er vel bedre enn det. Men det medfører også forpliktelser, blant annet til å være på plass hvert år. Siden førsteutgivelsen i 1990, har det sviktet et par år. I 2001 og 2006 ble det ikke utgitt kalender. Vår målsetting er at det ikke skal gjenta seg flere ganger.

Valget som etter hvert har satt seg, om å lage hvert års kalender omkring et spesielt tema, har avgjort vært en suksess. Vi får fokus, og vi får muligheter for å dekke lokalhistorien mer fyllestgjørende. Siden 1994 har vi fulgt denne linjen, med unntak av 2000, da man valgte å se litt bakover i kalenderens egen historie.

Vi i Historielag-miljøet trives godt med dette, og ser fram til mange år med fortsatt tema-baserte kalendere. De siste årene har vi sett at vi ikke får plass til alt stoff om et bestemt tema i en og samme kalender. Det betyr at vi kan komme tilbake til samme tema senere, med nytt og supplerende stoff.

Men vi er alltid nysgjerrige på flere ideer. Det er sikkert noen blant leserne som kan tenke seg at vi tar fatt i noe spesielt. La oss høre. Vi er tilgjengelige, enten via telefon eller gjennom vår e-postadresse: post@oppegard-historielag.org.

Vi hører gjerne fra dere.

Hilsen Oppegård historielag
www.oppegard-historielag.org

Styret

OPPEGÅRD
HISTORIELAG

Bli medlem: Bruk vedlagt giro
Se også vår hjemmeside:
www.oppegard-historielag.org

